Poštnina plačana v gotovini. V Ljubljani, dne 31. januarja 1935. Štev. 26. Letnik LXXV. (šol. leto 1934./35.)

Učiteljski tovariš

Stanovsko politiško glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani
Mesečna priloga »Prosveta«
Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/I. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pisem ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 Din za inozemstvo 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davek posebe. Pošt. ček. rač. 11.153. Telefon 3112

ČUVAJMO JUGOSLAVIJO!

Trdote uredb o draginjskih dokladah

Z izpremembami uredb o draginjskih dokladah drž. uslužbencev in upokojencev ter z odločbami o prejemkih uradniških pripravnikov, pogodbenih uradnikov, dnevničarjev in honorarnih uslužbencev, ki jih je izdal ministrski svet na osnovi posebnega pooblastila v § 64. finančnega zakona za leto 1934./1935., je moralno in materialno prizadeto vse državno in samoupravno uradništvo, zlasti pa so te uredbe zadele nameščence nižjih in najnižjih položajev. Znižanje prejemkov je zadelo tem težje, ker so bile plače drž. uradnikov in upokojencev v teku zadnjih let že ponovno reducirane in so bili posebno dohodki uradniških družin že pred uveljavljenjem gornjih uredb in odločb daleč pod eksistenčnim minimom. Z ozirom na to, da je uradništvo vso dobo doprinašalo od vseh stanov za državo tudi v materialnem pogledu največje žrtve, je bilo med njim utrjeno prepričanje, da ukrepi štednje v državnem proračunu ne bodo zadevali njegovih prejemkov.

Danes je poteklo od njihovega uveljavljenja skoraj že leto dni, zato lahko tem bolj pregledamo ojstrine in hibe, ki so se pokazale v praksi.

Predvsem posegajo uredbe le v družine, ki so temeljne družabne edinice in osnova vsake države. Vsi samski uradniki so obdržali svoje prejemke neokrnjene in so se dohodki znižali le rodbinam. Pri aktivnih in upokojenih uradnicah so predmet zmanjšanja le osebne drag. doklade. Tako izgube uradnice in upokojenke, čijih možje so drž. uradniki I. do vštete VI. skupine vse draginjske doklade, za 75% se znižajo doklade, če prejema mož prejemke VII., VIII. ali IX. skupine, za 50% če je mož v X. skupini in za 30%, če je mož zvaničnik ali služitelj. Ker se z napredovanjem v višje položaje zvišujeta le plača in položajne doklade, dočim se osebna drag. doklada znižuje, je uredba zadela v prvi vrsti nižje uradniške kroge, torej že itak šibko situirane sloje. Uradnice VI., V., IV/2. IV/1 skupine, čijih mož prejema dohodke VI. ali višje skupine, izgubijo v I. drag. razredu mesečno po 700 Din, 650 Din, 600 Din in 500 Din, tako da je razlika med višino odtegljaja uradnice VI. in IV/1 skupine 200 Din mesečno. Od plače btto 2500 Din prejme zato prva le btto 1800 Din, druga pa btto 3670 Din. **Učiteljica VI. skupine je izgubila torej 28% svojih prejemkov, profesorica IV/1 skupine pa le 12%.** Še večja nastane ta diferenca, ako vzporedimo uradnici v IV/1 skupini uradnico IX. skupine, ki izgubi **v I. drag. razredu od btto 1650 Din draginjsko doklado v znesku 775 Din t. j. 47% vseh svojih prejemkov. Dočim prejema prva mesečno še vedno btto 3670 Din, znaša mesečna plača druge le btto 875 Din.** Tako sliko pokažejo vsi primeri, ker uredba dosledno izvaja načelo obremenitve gmotno šibkejših. Princip progresivnosti je izveden torej v obratnem redu od zgoraj navzdol. Čim nižji je položaj državne uradnice in čim nižji so njeni prejemki, tem večja vsota se ji odtegne. Jasno se vselej pokaže sorazmerje odtegljaja v poedinih skupinah, ako ga v odstotkih izračunamo od celotnih prejemkov. Zaradi tega **značaja uredb so znižani prejemki poroč. uradnicam nižjih položajev daleč pod eksistenčni minimum dočim ohranijo prejemki poročenih uradnic visokih skupin še vedno znatne vsote.** Pri polni redukciji drag. doklad prejemajo uradnice od IX. do IV/1 skupine mesečno te-le btto prejemke: 875 Din, 1130 Din, 1410 Din, 1800 Din, 2250 Din, 2670 Din, 3670 Din ter je plača uradnice IV/1 skupine več kot štirikrat večja od plače uradnice IX. skupine, dočim je ob polnih prejemkih le 2'5 krat tolikšna. Uredbe pa ne zadevajo uradniške družine in žene uradnice samo materialno.

Mož in žena morata biti v državni službi polnopravna in enakovredna in to ne samo v dolžnostih dela marveč tudi v pravicah prejemkov. **Uredbe o redukciji draginjskih doklad pa so poročenim ženam slednjo pravico kljub polnemu izvrševanju uradnih dolžnosti okrnile, radi česar se čutijo tudi moralno zapostavljene za moškimi kolegi.**

Res je, da živita uradnika zakonca v skupnem gospodinjstvu bolj ekonomično, kot če bi živela vsak zase, vendar je okrnjen ta boljši ekonomični položaj le dotlej, dokler nimata otrok. Uredba pa ne **pozna nobene razlike med uradniškimi zakonskimi pari brez in z otroki, marveč znižuje draginjske doklade ženam brez ozira na število družinskih članov čisto linearno, upoštevajoč pri tem do neke mere** edino prejemke moža. Zato posega tem globokeje v temelje uradniške družine.

Kako globoko zadeva uredba družino, kažejo zlasti odločbe o redukciji prejemkov, ki jih utrpijo oni nameščenci in nameščenke, ki žive v skupnem gospodinjstvu s starši. Predmed redukcije pri uradniških skupinah so zopet draginjske doklade, pri pripravnikih, pogodbenih uradnikih itd., ki nimajo teh doklad, pa njihova plača oziroma nagrada. Ta se znižuje za 20% do 40%. Pripravnik IX. skupine ima v tretjem draginjskem razredu 970 Din btto mesečne nagrade. Ako je njegov oče, pri katerem živi, uradnik VI. skupine, se mu zmanjšajo prejemki za 40%. Od celotne nagrade izgubi torej 388 Din in znašajo njegovi btto prejemki le 582 Din mesečno. Iz te vsote bi moral povrniti očetu stroške za hrano, stanovanje, kurjavo in razsvetljavo ter skrbeti za svojo obleko in obutev. Jasno je, da to ni mogoče in mora oče svojega otroka, ki ga je z velikimi žrtvami in stroški ter mogoče celo z zadolževanjem izštudiral, vzdrževati in podpirati celo po vstopu v službo in po dosegi polnoletnosti. Tako so z redukcijo prejemkov otrok indirektno reducirani tudi prejemki očeta.

Znižanje prejemkov zadene najtežje vselej baš najsiromašnejše sloje. Zlasti nazorno se pokaže to pri nameščencih, ki žive pri svojih starših, ki nimajo tolikih dohodkov, da bi mogli preživljati sebe in družino. To so v prvi vrsti starši z nizkimi pokojninami in mali obrtniki, četudi so navezani na podporo in pomoč otroka, ki so ga le z velikimi žrtvami usposobili za samostojno življenje in je otrok moralno dolžan pomagati staršem v stiski, a je ta pomoč zvezana z zmanjšanjem prejemkov. Uradnikova plača, ki jo more porabiti zase, je reducirana zato dvakrat; s tem da porabi del za pomoč staršem in z uredbo. Četudi to ni namen uredbe, vendar izgleda v praksi, kot da je zmanjšana plača zato, ker živi otrok pri starših, da jim more nuditi pomoč. Uredba torej favorizira tiste otroke, ki zanemarjajo svoje dolžnosti do staršev in se tem dolžnostim odtegujejo. To je drugi škodljivi efekt uredbe, ki vpliva po moralni strani na družino.

Uredbe rahljajo in trgajo vezi med starši in otroki. One ustvarjajo priviligiran položaj od staršev ločenim otrokom, favorizirajo pa tudi izvenzakonske vezi, med katere bodo sedaj prisiljeni vstopati tudi mnogi mlajši uradniki, ki bi si sicer ustvarili rodbino. Uredbe razbijajo rodbino v njenem bistvu in pomenu, rodbino kot osnovno celico družbe in naroda.

Štednje v državnem proračunu, ki so imele za posledico znižanje uradniških prejemkov, v nobeni državi niso rodile pričakovanih uspehov, kjer pomeni vsako prekomerno zniževanje oškodovanje zasebnega in državnega gospodarstva. Najmanj pa morejo zadovoljiti redukcije prejemkov tedaj, kadar zadevajo le posameznega nameščenca in družino in segajo v njene ekonomske in moralne temelje. Ob daljšem trajanju takega stanja ne morejo izostati posledice, ki bodo usodne **tako za rodbino kakor za narod.**

Nujno je, da se te uredbe ukinejo čimprej. Ukinitev je potrebna tako zaradi enakopravnosti med možem in ženo v javni službi radi pravičnega nalaganja gmotnih žrtev onim, ki morajo te žrtve doprinašati, kar se more izvesti edino z uveljavljenjem načela progresivnosti od nižjih proti višjim in zaradi zaščite rodbine in njenih materialnih in moralnih osnov. Na rodbini in njenih osnovah pa slonita narod in država. **mk.**

Zastopniki JUU pri g. finančnem ministru

Finančni minister g. Milan Stojadinović je sprejel v torek 22. januarja zastopnike Jugoslovenskega učiteljskega udruženja tov. Ivana Dimnika, Todora Dimitrijevića in Vasa Oreščanina. Oni so mu v imenu jugoslovanskega učiteljstva razložili opravičene želje za spremembo odredbe o draginjskih dokladah, ki je težko prizadela družine onih uradnikov, ki so v nižjih položajnih skupinah. Gospoda ministra so naprosili, da se ukinejo odredbe § 30. finančnega zakona za leto 1933./34. in da ostaneta v veljavi §§ 29. in 84. zakona o narodnih šolah, po akterih imajo vsi učitelji in učiteljice pravico do stanarine. Razložili so g. ministru tudi, da je učiteljstvo iz teritorija Bosne in Hercegovine do sprejetja uradniškega zakona plačevalo prispevke v beograjski učiteljski pokojninski sklad in je potrebno, da se jim ti prispevki vrnejo.

G. minister je bil zelo ljubezniv in je pazljivo sledil izvajanjem učiteljskih zastopnikov, sprejel pismeno obrazložitev glede navedenih vprašanj in je obljubil, da bo posvetil popolno pažnjo iznešenim vprašanjem.

Pred „učiteljskim gospodarskim dnevom“

1. Kako zborujemo.

Na dnevnem redu seje predsednikov sreskih učiteljskih društev je bil med drugimi referati **Ant. Hrenov »Učiteljski gospodarski dan«.** Zaradi pozne ure ga tov. Hren ni mogel prečitati. Sklenili so, da referat sekcija razmnoži, ga pošlje vsem sreskim društvom, da ga odbori (gospodarski strokovnjaki) temeljito premislijo in na gospodarskem dnevu s potrebnimi podatki in dokazi spopolnijo.

Referati, ki obravnavajo gmotno stran učiteljevo, imajo skoro povsod to nesrečo, da jih potisnejo **v dnevnem redu na zadnje mesto.** Vse drugo je važnejše kot stanovsko gospodarstvo. Če je proti koncu zborovanja še čas za čitanje referata — največkrat zaradi pozne ure tega ni — so zborovalci od mnogih in raznovrstnih debat duševno in telesno utrujeni in izčrpani. Vsaka poglobitev v gospodarsko vprašanje je nemogoča, vsaka debata — po mnenju utrujenih zborovalcev — nepotrebna. Referenta se nagradi s ploskom, potihem pa želi, da bi predsednik že vendar enkrat zaključil zborovanje.

Dragoceno gradivo, ki ga je referent znabiti tedne in mesece zbiral, preskušal, sestavljal, pri tem imel gmotne stroške, se tako neplodno porazgubi. Specijelno učiteljskim gospodarskim problemom se največkrat ne pripisuje tiste važnosti in nujnosti kot jim po vseh božjih in človeških pravicah gre. Kdo bi premišljal in delal na pravilni in pravočasni rešitvi obširnega gospodarskega programa v našem stanu! Ali smo učitelji res tako sijajno gmotno založeni, da bi nam bili temeljiti gospodarski referati nepotrebni vsestranske in pravične kritike odveč? Poskusimo odgovoriti na to vprašanje!

2. Gospodarske ustanove.

Vsi stanovi se gospodarsko osamosvojujejo, ali vsaj skušajo najti v svojih stanovskih združitvah moralnih in gmotnih opor za težke čase. Poglejmo le trgovce, industrijce ali obrtnike, kako veliko važnost polagajo ravno na splošno stanovsko vzajemnost. Vidimo pa na drugi strani kako težko je v teh časih prizadet naš kmet, ker nima — ali ne zadosti — potrebnih gospodarskih zadrug, poslovalnic in živilskih skladišč.

Učiteljstvo v dravski banovini ima nekaj že priznanih gospodarskih ustanov. Te so: **Učiteljska tiskarna v Ljubljani, Učiteljska samopomoč v Ljubljani, Samopomoč za učiteljske otroke v Ljubljani, Učiteljska domova v Ljubljani in Mariboru, Zdraviliški dom v Rogaški Slatini, Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvkta v Ljubljan, Učiteljska kreditna zadruga v Celju, Dom učiteljic v Ljubljani, Društvo za zgradbo učiteljskega obmorskega doma v Omišlju — sedež Ljubljana** in še nekaj drugih.

Vse te gospodarske edinice delajo uspešno po svojih močeh, zadovoljujejo svoje člane in skušajo kar najbolje rešiti stanovsko-gospodarski načrt. Skoro vse te ustanove pa bolehajo na naši — rekel bi specijelno učiteljski bolezni: **premalo zanimanja in aktivnega udejstvovanja po učiteljstvu.** Pogrešamo v njih veliko število delavnih in strokovno usposobljenih tovarišev in tovarišic. Kje so ti? Mnogim drugim društvom in organizacijam posvečajo svoje sile, žrtvujejo svoj prosti čas, življenjsko energijo in dostikrat še svoja itak skromna gmotna sredstva.

Vsaka gospodarska ustanova ima že v svojih pravilih jasno izražen namen, kateremu naj služi. **Vse naše stanovsko-gospodarske ustanove so namenjene učiteljem in posredno njihovim družinam.**

Trdno hrbtenico bo dobil učiteljski stan le po dobro urejenem gospodarstvu. Gmotno nezavisen človek se vse drugače more in zna obraniti raznih nezgod in ponižanj kot pa zadolženi in od vseh mogočih ljudi zavisni slabič. Svetovno krizo more premagati le urejeno gospodarstvo. Vzajemna pomoč zadružne celote drži vse poedince v neki skupnosti, da močnejši podpira šibkejšega, šibkejši pa stopa kot zadružnik v isti vrsti z močnejšim.

Dober gospodar bo vselej trezno premislil ali mu bo nameravana naprava (delo) prinesla **kaj koristi in kakšne bodo te.** V praznino ne bomo metali denarja in ne vlagali svojih žrtev! Naj samo v glavnih obrisih omenim nekatere dobrine, katerih so deležni člani te ali one gospodarske ustanove.

Imam sina, hčer v mestnih šolah. Treba jima je knjig, zvezkov in drugih potrebščin. Za vse to mi pokaže letni obračun že precejšen znesek. Vzemimo, da znaša Din 600.—. Če sem **član Učiteljske tiskarne v Ljubljani,** imam pri vseh nabavah v tiskarni in njeni knjigarni, odnosno podružnici **15% popusta.** V enem letu sem prihranil Din 90.—. V treh letih znaša popust Din 270.—. Delež pri tiskarni znaša samo Din 250.—, katerega lahko poravnam v 10 mesečnih obrokih. — Tovariš (tovarišica) naroča knjige, pisarniške potrebščine itd. Tudi temu se samo s popusti izplača v nekaj letih znesek kot ga je nakazal tiskarni za delež.

V stiski in potrebi dobim **cenejše posojilo,** v težki nesreči ali bolezni **denarno podporo kot brezobrestno posojilo.** Ob smrti imajo moji preostali pravico do **posmrtnine,** za otroke mi zadruga izplača ob polnoletnosti **odpravnino,** ob smrti pa da **denarno podporo.** V **učiteljskih domovih** je naša mladina v dobri oskrbi, pravilno nadzorovana, pri učenju dobiva potrebno pomoč; vse pa za skromno in nizko ceno. Če si potreben **zdravljenja, zdraviliški dom v Rogaški Slatini** te bo sprejel pod svoj gostoljubni krov. Potreben in prijeten **oddih ob morju** nam bo nudil bodoči obmorski dom v Omišlju.

Poleg gmotnih koristi prinašajo gospodarske ustanove svojim članom še druge, za celoten stan kakor tudi za poedinca nič manj važne dobrine. **Osamostvojitev učiteljstva na gospodarskem polju** mu je pridobila občudovanje in ugled pri vseh drugih stanovih. Klečeplazenja za posojila in podpore pri denarnih mogotcih ni več. Naš **stanovski tisk je svoboden** in piše le to, kar učiteljstvo samo narekuje in zahteva. Tovarištvo v besedi je prazen zvok! Učiteljstvo dravske banovine izvaja tovarištvo v dejanju. Kako prisrčno in pomirjevalno je že dejstvo, če vem, da je za menoj 1000 in še več tovarišev in tovarišic, ki mi bodo v nesreči stali nesebično ob strani, ob moji smrti pa dejansko pomagali mojim preostalim. Vse svoje gmotne žrtve, ki si jih s članstvom v teh gospodarskih ustanovah prostovoljno nalagam, se mi zde lahke že samo ob tej misli. Ugotovljeno je, da še le gospodarske ustanove povežejo tovariše in tovarišice trdno v eno družino, jim vcepijo vzajemni čut za svojega bližnjega in napravijo iz učitelja moža in tovariša.

3. Učiteljski gospodarski dan.

Prav nič ne bodimo skromni in sramežljivi! **Pogovorimo se tovariško o vseh naših življenjskih prilikah, o naših potrebah in stiskah.** Posvetujmo se kako bi si omogočili dostojno življenje, kako zboljšali svoj položaj. Tovariš-zadrugar nam bo igraje sipal dobre nasvete o zadružništvu, tovarišica lepo razložila delo in potrebe vaške ženske mladine, družinski par se zanima za uredbo učiteljskih domov, član US bo navedel za zboljšanje članskih dobrin nove vire itd., itd. Kolikor glav, toliko misli, toliko nasvetov!

Kaj pa **s kritiko?** Ali je vse dobro, vse prav, kar se godi v tej ali oni gospodarski ustanovi? Le z vsemi ugovori na dan! Nič ne bo zamere, če javno poveš, kaj ti ne prija, česa bi to društvo ali ona zadruga ne smela imeti, kaj naj bi izpustila ali vstavila. **Kritiziraj, ugovarjaj, imej pa pri tem res pravi tovariški namen: koristiti ustanovi, učiteljstvu in sebi.** Saj imamo gospodarski dan, da se pomenimo o naših gospodarskih težnjah. **Razdiralna kritika pa na učiteljskih zborovanjih ne sme priti do izraza.**

Kupec si ogleda blago in se dogovori o kupni ceni; obrtnik zmeri in preračuna delo, ki mu je poverjeno; stavbenik zida po načrtu. Če hočem **govoriti o našem gospodarstvu in njegovih gospodarskih enotah, moram te poznati.** Ne smem se zanašati na goli slučaj, da mi bodo že med čitanjem referata ali med debato šinili v glavo morebitni domisleki. Treba je pregledati pravila, prečitati moraš določila o članskih pravicah, dolžnostih in dobrinah. Premišljevati moraš, kako je podjetje ali ustanova spolnjevala svoje dolžnosti do zdaj, kako naj bi bilo to v bodoče. Ali se krijejo moje obremenitve s članskimi dobrinami? Kje in koliko sem s članstvom poudaril stanovsko vzajemnost, pridobil večji ugled svojemu stanu. Še nešteto je takih vprašanj in pomislekov, treba jih je le najti, iznesti, zagovarjati in pobijati. Vse naj bo jasno, vse naj pride na beli dan!

Veliko in važno je **vprašanje članstva.** Kako naj se zbira, organizira, vodi evidenca o njem. Nešteta društva in združitve kažejo s svojimi statistikami društveni in delovni razvoj, z njimi dokazujejo pravico do obstoja. Meni ni znano, da bi učiteljstvo naše banovine imelo tako statistiko. Potrebna je. Z njo v roki (na papirju) bi pokazali tu ali tam: **kaj imamo, kaj zmoremo in kaj smo.** Iščimo i mi podatke za naše gospodarstvo, sestavljajmo si pismene in neizpodbitne dokaze, da živimo, da prav uporabljamo svoje duševne, telesne in gmotne sile sebi v prid, narodu v korist.

Gospodarske ustanove so po svoji sestavi tako različne, po pomenu tako važne in po začrtanem delokrogu tako obsežne, **da na učiteljskem gospodarskem dnevu ne boste spoznali vsega. Vsaka enota za se bi potrebovala svoj gospodarski dan.** Gradivo je tako obsežno, da ga more izčrpno obdelati referent le za eno ustanovo naenkrat. Če se bodo navzoči zborovalci udeleževali še debat z isto vnemo kot o priliki koncentracijskega pouka, risanja po naravi, biološke metode itd., potem sem prepričan, da bodo za zborovanje določene ure kaj hitro potekle, zmanjkalo bo časa za vse drugo.

Smatrajmo prvi gospodarski dan za uvod v razprave o našem gospodarstvu. Vsako zborovanje naj bi imelo vsaj eno obširnejše go-

Banski šolski nadzornik Andrej Rape — odhaja

V dnevnem časopisju je bila objavljena vest, da je banski šolski nadzornik tov. Andrej Rape upokojen. Po štiridesetletnem napornem, toda v vsakem pogledu plodonosnem delu zapušča aktivno delo za naše narodno šolstvo, zapušča ga kot upokojen banski šolski nadzornik. Zelo aktivna bilanca njegovega dela nam pokaže, da je častno mesto banskega šolskega nadzornika, ki ga je zasedel l. 1931., v resnici tudi zaslužil.

Andrej Rape je bil rojen 30. novembra 1872. v Rafolčah pri Lukovici. Tam je dovršil tudi osnovno šolo. Gimnazijo in učiteljišče je obiskoval v Ljubljani, a maturiral je 1894. Kot učitelj je služboval v Zalem logu pri Železnikih, v Olševku pri Kranju, v Smledniku in Medvodah. V Ljubljano je bil premeščen l. 1907. Vedno se je odlikoval kot dober pedagog in šolnik in prav zaradi tega je bil pozvan po prevratu za okrajnega šolskega nadzornika v ljubljanski okolici, nekaj let pozneje pa za mestnega šolskega nadzornika v Ljubljani. Ko je bilo izpraznjeno mesto banskega šolskega nadzornika, ni mogel biti za to mesto nihče zmožnejši kandidat nego ravno tov. Rape.

Njegovo pedagoško udejstvovanje je znano iz mnogih člankov in razprav v »Popotniku«. Sodeloval je pri izdaji »Šolskega lista«, ki je po prevratu nadomeščal čitanke. Sestavil je »Četrto čitanko« in sodeloval pri sestavi raznih drugih šolskih knjig. Bil je sotrudnik »Domačega ognjišča« in »Naše bodočnosti«.

Vsem nam je poznan kot odličen mladinski pisatelj. Njegova nad vse velika agilnost in zmožnost se zrcali v mladinskih knjigah, ki so izšle izpod njegovega peresa »Dane«, »Pisanica«, »Iz dni trpljenja«. V letih 1909. do 1924. je izdal osem zvezkov mladinskih spisov. Prevedel je tudi orientalske pravljice »Tisoč in ena noč«, a ves čas sodeloval pri »Zvončku« in »Glasniku PRK«. Kot zaveden član učiteljske organizacije je bil dolga leta tudi sotrudnik «Učiteljskega tovariša«.

Kot pevec in marljiv organizator je mnogo svojih sposobnosti in moči posvetil tudi Glasbeni matici in prejel za 30 letno delo diplomo častnega članstva. Bil je tudi 7 let predsednik »Glasbene Matice«.

Vse njegovo res veliko delo in vsi njegovi uspehi ga slikajo kot neumornega kulturnega delavca, ki je mnogo prispeval za dvig našega šolstva, naše mladinske literature in tudi za dvig naše stanovske zavesti. Ko odhaja mu želimo, da bi še mnogo let užival v zdravju in zadovoljstvu zasluženi pokoj.

Skrbno na delu

Korak za korakom se bliža Učiteljski dom v Ljubljani dosegi svojega končnega smotra, da otvori v svoji novi stavbi zavod, ki bo vanj sprejemal že v začetku šol. leta 1935/36 v Ljubljani študirajočo učiteljsko deco. Internat bo urejen tako, da bo popolnoma odgovarjal **zdravstvenim** in **vzgojnim** zahtevam. Gojenci bodo dobivali **dobro in tečno hrano, pomoč pri učenju in skrbno nadzorstvo** proti primerno nizki odškodnini. Zadružniki Učiteljskega doma bodo imeli popust.

Načelstvo je skrbno na delu in se posvetuje, kako naj se izvede adaptacija. Pri tem misli tudi na bodočnost, ko bo treba morebitnih prizidkov. Vse predpriprave je načelstvo izročilo izkušenemu in praktičnemu arhitektu. Posvetovalo se je o bodočih delih s tovariši - zadružniki, ki so dali mnogo dobrih napotkov. Na razna vprašanja pojasnjujemo, da leži kupljeno poslopje v Spodnji Šiški, Žibertova ulica 27. To je četrta ulica od pivovarne Union. Odcepi se s Celovške ceste na desno proti gorenjski progi. Od gorenjskega kolodvora je pa druga ulica na desno. V bližini je deška in dekliška osnovna in meščanska šola v Spod. Šiški. Ob Tyrševi (Dunajski) cesti bodo v kratkem začeli graditi poslopje za III. drž. realno gimnazijo, ki bo oddaljena komaj dobrih 12 minut. Do klasične gimnazije pri Narodnem domu je 13 minut, do pošte 16 minut, kar ni posebna oddaljenost. Sicer pa moramo nuditi iz zdravstvenih vidikov otrokom dnevni sprehod, ki ga bodo imeli dijaki stanujoči v našem domu redno vsak dan. Celovška cesta je podaljšek Gosposvetske ceste, lepo urejena in tlakovana. Po njej vozi električna cestna železnica, ki jo lahko uporabljamo ob skrajno neugodnem vremenu. Postajališče je oddaljeno od doma 4 minute.

Za adaptacije in opremo ima dom še nekaj denarja, ki je deloma vezan. V nadomestilo je načelstvo poskrbelo za nekatera izdanja, ki bodo donesla domu nekaj gotovine. Načelstvo prosi že danes učiteljstvo za sodelovanje in nekoliko dobre volje. Uspeh sigurno ne izostane.

Splošne vesti

— **Svetosavska proslava** je bila letos po vseh osnovnih šolah dravske banovine posebno slovesna. Ob 700 letnici smrti Sv. Save se je še bolj poudarjalo in še lepše orisalo veliko delo in ogromne zasluge prosvetitelja srbskega naroda, ustanovitelja srbske pravoslavne vere in državnika. On, ki je začel prvi širiti prosveto med narodom si je prav radi tega pridobil naslov šolskega patrona. Opaža se, da so svetosavske proslave po naših šolah od leta do leta lepše in postaja Sv. Sava tudi resnični naš šolski patron.

— **Za svetosavsko tekmo** je letos na filozofski fakulteti ljubljanske univerze bil razpisan tudi **pedagoški** tema in sicer z naslovom: »Kulturno-pedagoški pomen Slomškove knjige Blaže in Nežica v nedeljski šoli«. Uspešno obdelala sta ga ter prejela kraljevo nagrado g. Vinko **Brumen** in uršulinka M. Klementina **Kastelic.** Prav posebno je uspel obsežni, ob virih bogato dokumentirani izdelek, ki ga je predložil g. Brumen iz Šalovec pri Središču, absolvent mariborskega učiteljišča.

— **Darujte za spomenik blagopokojnega Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja.** Pisarna odbora za spomenik je razposlala na vsa društva in ustanove posebne prošnje za prispevke. Tudi na šole so prišle posebne prošnje za nabiranje. — Priporočamo vsemu učiteljstvu, da čim agilnejše sodeluje pri tej velevažni nabiralni akciji in tudi samo po svojih močeh prispeva za spomenik. Vsakdo naj daruje! Tekma pri tem nabiranju naj izpričuje najglobija čuvstva, ki smo jih gojili do blagopokojnega kralja mučenika. — Vsa potrebna navodila se dobe v pisarni odbora v Ljubljani — Gledališka ulica, palača Trboveljske premogokopne družbe, IV. nadstropje, telefon št. 39-53.

POŠLJITE PRISPEVKE ZA POLE, KI SO JIH PODPISALI UČENCI NARODNIH ŠOL. DOSLEJ NI PORAVNALO PRISPEVKOV ŠE 200 ŠOL.

— **Poljski »Głos Nauczycielski« (Učiteljski glas) prinaša članke iz »Učit. tovariša«.** — »Głos Nauczycielski« je v svoji 15. številki z dne 15. decembra 1934. prinesel daljši članek pod naslovom »Z nauczycielskiej prasy jugosłowianskiej« (Iz jugoslovanskega učiteljskega časopisa), v katerem članka B. Gluchowski poroča o 14. učiteljski skupščini, ki je bila v Beogradu in na kateri je bil izvoljen za predsednika tov. Ivan Dimnik. Posebno hvali agilnost slovenskega učiteljstva ki ima že svoje učiteljske domove v Mariboru in po 40 letih tudi — v Ljubljani, gradi se pa že dom ob naši lepi Adriji. Nato omenja mladinski organizaciji P. R. K. in Pomladek Jadranske straže, posebno pa podčrtava važnost »Mladinske matice«, ki je izdala v sedmih letih že 610.000 izvodov dobrih knjižnih del. Pisec omenja tudi učiteljske lige, ki so bile ustanovljene, da navežejo tesnejše stike z bratskimi narodi. Nazadnje omenja še potovanje slovenskega učiteljstva na grob Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja. — **Opomba:** B. Gluchowski je esperantist, z vnemo pa studira tudi slovenščino. Z mano se je seznanil potom esperanta. Iz »Učit. tovariša« prevaja s slovarjem v roki kakor mi je pred kratkim priznal. — Onim, ki bi radi sodelovali v učiteljskih ligah, pa jim primanjkuje znanje jezikov, toplo priporočam učenje esperanta, ki je za vsakega izobraženca prava igrača. Seveda brez učenja se tudi esperanto ne da priučiti. Kdor bi se hotel priučiti esperantu, naj se obrne na: Jezikovno dopisno šolo, Jesenice - Fužine. Za odgovor naj se priloži znamka. **Golobič Peter.**

— **Odlikovanje.** Glavni odbor društva Rdeči križ v Beogradu je odlikoval tri člane občinskega odbora društva Rdeči križ v Guštanju s srebrno kolajno in sicer: Kotnik Emo, učiteljico v Guštanju, Šimon Rudolfa, šolskega upravitelja na Tolstem vrhu pri Guštanju. Iskreno čestitamo.

— **Polletno poročilo o delovanju Pomladka Rdečega križa.** Ker so poslali nekateri šolski odbori polletno poročilo o delovanju Pomladka na svoji šoli, drugi pa zahtevajo, naj jim sekcija pošlje tiskovine za to poročilo, si dovoljujemo opozoriti vse šolske odbore PRK na čl. 8. pravilnika PRK in pa na okrožnico z dne 31. avgusta 1934, P. štev. 2289, iz katere je razvidno, da se predlagajo **letna poročila o delovanju Pomladka Rdečega križa samo ob zaključku šolskega leta in ne več polletno.** **Sekcija PRK.**

— **Načelstvo Učiteljskega doma v Ljubljani** obvešča s tem vse tovariše in tovarišice, ki studirajo svoje otroke v Ljubljani, da bo otvorilo s 1. septembrom t. l. v svojem domu internat. Vanj bo sprejemalo predvidoma dečke in deklice predvsem iz učiteljskih vrst. Javite pravočasno podatke. Cene zmerne, hrana tečna in izdatna, strogo nadzorstvo, pomoč pri učenju. Naslov: Frančiškanska 6.

---

spodarsko poročilo. Obravnava naj se v prvi polovici zborovalnega časa. Člani in zborovalci naj bodo pripravljeni za strokovno debato. Na pol in premalo premišljeno delo ne bo nikoli rodilo tistega uspeha kot ga pričakujemo in ga po določenem namenu moremo zahtevati. Bolje malo, a to dobro!

4. Uspehi gospodarskih dni.

Stalež v dravski banovini izkazuje **4070 učiteljskih oseb**, nezasedenih je še okrog 80 mest. S svinčnikom v roki izračunajmo gmotno silo naših gospodarskih podjetij zadrug in društev, če bi imela vsaka **za člane le polovico tega števila. To bi bila moč!** Do danes je dosegla nadpolovično število članstva (računano samo številčno in ne po učiteljskem staležu!) samo zadruga Učiteljska samopomoč v Ljubljani, ki ima 2570 članov. Naše največje podjetje, ponos slovenskega učiteljstva, milijonska rezerva za vse naše stanovsko gospodarstvo — Učiteljska tiskarna v Ljubljani, ima okrog 300 članov. Še slabše je pri drugih ustanovah. Učiteljski dom v Ljubljani ima okrog 200 članov nad polovico samo iz Ljubljane. Samopomoč za učiteljske otroke je zbrala okrog 250 zavarovancev, gotovo pa je, da ima učiteljstvo še dosti otrok, katerim starši ne privoščijo nekaj tisočakov za balo ali skromno opremo ob polnoletnosti.

Gospodarski dan naj ima popolen uspeh! Vsak tovariš, vsaka tovarišica naj si za se napravi **gospodarski načrt**, katerega bo izvajal(-a) do končne in pravilne rešitve. Premisli, naj: **kaj mora in kaj zmore v bližnji bodočnosti.** Če me tri, štiri druge nestanovske organizacije pri tem ovirajo, se bom za nekaj časa umaknil iz njih. Moja stanovska zavest in korist zahtevata, da se **v prvi vrsti in ves posvetim svojim gospodarskim zahtevam.** Kdo mi more kaj očitati?

Gospodarski načrt moram izvesti do konca! Denarno vprašanje je včasih precej težko, nikakor pa nerešljivo. Prihranek v obliki odbitka na eni strani mi daje dobrine na drugi strani. Zmanjšanj mesečni prejemki mi narekujejo omejitev pri teh ali onih izdatkih. Slab gospodar bi bil, če ne bi znal uravnovesiti dohodkov z izdatki.

Slovenski učitelj je že **od nekdaj stal hrabro na braniku za svoje pravice, poštenje in čast!** Vsaka doba v človeštvu ima posebne znake, vsak čas svoje zahteve. Treba je te le spoznati in — uresničiti. Danes so res težki časi! Kdo nam je pa porok, da ne pridejo še hujši? Skrbimo že zdaj, da bomo pripravljeni na nje. Če nam pa naklonjena usoda obrne te neprijatelje v drugo stran, hvala ji!, veselili se bomo pač lepšega sonca. V težkih časih pridobljene dobrine nam bodo ostale.

Pri izvedbi našega gospodarskega načrta naj nas **vodi zdrav in prepričevalen optimizem.** Visoko politiko v razdiralni obliki prepustimo neresnim. Čemu se naj oziram samo na senčno stran, ko vendar vem, da jo na drugi strani božajo najlepši sončni prameni. Človeka vedrega lica in odkrite duše ima vsakdo rad, veseli se ga Bog in ljudje. Kdor ničesar ne začne, ta ne bo ničesar dosegel. Junak je ta, ki prvi zagrabi, ki se bori v prednjih vrstah in ne čaka na priliko v zaledju, da se bo okoristil s tujimi pridobitvami.

Človek premine, njegovo delo ostane. Pravičen zgodovinar bo ocenil naše delo in stremljenje po uspehih, kakršne bomo dosegli in jih zapustili poznim rodovom. **Z aktivnim udejstvovanjem v svojem stanovskem gospodarstvu si bomo učitelji sami pisali zgodovino, ki bo in mora biti častna za nas in za ves stan.**

Iv. Kocijančič.

Ciril Petrovec:

Prve denarne ustanove za podporo učiteljskih pripravnikov in prvi pripravniški semenišči na Slovenskem

Ustanovitev Učiteljskega doma v Mariboru in Ljubljani me je opozorila, da sem začel pisati to razpravico. Zanimalo me je, odkod so izšle prve inicijative za pripravniške učiteljske podporne ustanove.

V l. 1846. je bil Anton Martin Slomšek celjski opat od 23. aprila do 15. junija, ko je postal labodski škof. V tem letu je ustanovil tudi »Drobtinice«. Spisal jim je »Vabilo in prošnjo« v nemškem jeziku in oboje dal natisniti na koncu I. letnika te knjige. V njem pravi: »Čisti dohodek je določen v korist učiteljske pripravnice v Celju.«

Iz tega je razvidno, da je ta sklad Slomšek ali ustanovil, ali je pa že preje obstojal, in ga je Slomšek s tem dobičkom podprl.

Sklad je oskrboval Matija Vodušek, tedanji ravnatelj celjske glavne šole, ki ji je bila priključena tudi učiteljska pripravnica. Več o tem izvemo iz Slomškovih pisem, ki jih je objavil v arhivu za zgodovino in narodopisje kot svojo prilogo »Časopis za zgodovino in narodopisje« v Mariboru v l. 1931. in 1932. V svojem 5. pismu sprašuje Slomšek Voduška, zakaj mu je poslal hranilno knjižico celjskega pripravniškega sklada? Zagotavlja ga, da mu jo bo kot pravemu očetu celjskih pripravnikov vrnil, ob prvem njegovem obisku s čistimi 90 gld. za pripravničarko Zotter.

Podatke, ki sem jih prejel iz Celja, mi je oskrbel znani zgodovinar in kurat v pokoju, tedaj pomožni uradnik v celjski opatiji g. Matija Ljubša. So zelo malenkostni, ali jih pa v Celju sploh ni. Odgovoril mi je namreč: »Kar se tiče podpornega fonda za učiteljiščnike, ni ne v Orožnovi kroniki ne drugod niti najmanjše opore. Gotovo ga je ravnatelj Vodušek za svoje kandidate zasebno nabiral in ga ko je za Slomškom postal celjski opat, poslal škofu, da ta razpolaga z njim, oziroma ga izročil Voduškovemu nasledniku.

O opatu Vodušku je treba opomniti, da je bil velik podpornik dijakov — posebno pa učiteljiščnikov. O tem zvemo več iz 1., 5., 6. in 7. štev. »Novic« v l. 1847. Prva številka tega letnika prinaša »Odprto pisemce častitemu g. Vodušku c. kr. vodju nemških šol v Celju«, kjer mu sporoča, da je isti rodoljub, ki je lani »Novice« nekemu celj. šol. pripravniku podaril, — storil isto tudi za l. 1847., le naj g. ravnatelj imenuje za to najvrednejšega.

Ravnatelj Vodušek je na to odgovoril v 5., 6. in 7. štev. »Novic« z dopisom: »Zahvala in prošnja«, kjer se najprej dobrotniku zahvaljuje in prosi za kakršenkoli dar, ker potreba je velika, ker se ljudje brigajo za vsakega dijaka bolj, kot za učit. pripravnika. Ta se mora tedaj, ko se drugi dijaki uče, preživljati večinoma z inštrukcijami in je še vesel, če jih dobi.« Svoj dopis sklene z besedami: »Naj bi se tedaj pred vsim za dobro izrejo in popolni izuk učiteljskih pripravnikov v dobro obravnavanih pripravnicah oskrbelo, naj bi se jim po izgledu neprecenljivega Alojzevša pomoge za živež v času šolskiga učenja podarile in naj bi se dohodki učitelju poboljšali in vse bo kmalu na boljše šlo.«

V tem Voduškovem dopisu že zasledimo zamisel pripravniškega semenišča. Od sedaj dalje se v Slomškovih pismih pripravniški sklad in pripravniško semenišče večkrat omenjata.

V 17. pismu sporoča Slomšek Vodušku, da je hranilne knjižice učiteljskih pripravnikov v Celju prevzel v varstvo kanonik Wiery.

V tem je nastopilo 1848. leto. V »Novicah« se tega leta pojavi med drugimi dopisi tudi oni znanega dobrotnika ljubljanskih revežev dr. Jožefa Orla. Omenjam ga zato, ker zasledimo v njem Voduškovo zamisel pripravniškega semenišča. Pravi namreč med drugim: »Kakor imamo duhovščnico in Alojzevše v Ljubljani, tako bi bilo potrebno, ko bi naš milostljivi knez (tu misli škofa Antona Wolfa) nekoliko tacih pripravnikov v Alojzeviše vzeti blagovolili. Lepšega daru bi svojemu narodu ne mogli podeliti.«

V l. 1848. piše Slomšek Vodušku radi knjige »Mali Blaže«, ki jo je spisal celjski učitelj Janez Kranjc in namenil njen čisti dobiček pripravniškemu skladu. Prosil ga je, naj se z ravnateljem celjske pripravnice pogaja radi odstopa založniške pravice in s pisateljem pa radi skrajšanja knjige.

V 49. pismu omenja Slomšek Vodušku, da je pripravniški sklad v Celju prejel zopet 100 gld.

Važno je 55. Slomškovo pismo Vodušku pisano l. 1851., kjer se zavzema 1. zato, naj država plača poročene učitelje tako, da bodo mogli stanu primerno živeti, ali naj pa prepusti šolstvo kakemu meniškemu redu.

2. V tem pismu graja vlado, ki dopušča v Celju učit. pripravnico z dvoletno v Mariboru pa z enoletno učno dobo. Tako, da je Maribor odvzemal Celju vse učit. pripravnike. V tem odstavku pravi tudi Slomšek: »Pred takozvanimi pripravniškimi semenišči — reši nas o Gospod. Uvidevam, da je potreba osnovno šolstvo podpirati, spoznavam svojo dolžnost in bi bil pripravljen po svojih majhnih močeh se žrtvovati, vendar, če naj ne nudi osnovna šola cerkvi boljše bodočnosti, kot na novo organizirane gimnazije, potem hranimo svoje moči za cerkvene zavode. — Iz vsega si nasvet lahko sam posnameš. Sklad za učiteljske pripravnike je na razpolago.

V tem pismu je Slomšek pokazal, da ni bil Voduškovega in Rudmaševega mnenja, ki sta se oba za taka semenišča zavzemala, Slomšek je bil pa naravnost proti — zakaj. Besede: »... potem hranimo moči za verske zavode,« so nam pojasnilo. Slomšek je doživel reformo srednjih šol, ki sta jo izvršila ministerjalni svetnik Franc Exner in po njem iz Berlina poklicani rektor Bonitz — po revoluciji l. 1848. Slomšek je opazil, da sta reformatorja skušala spraviti srednjo šolo kolikor mogoče izpod duhovniškega nadzorstva, a država naj bi prevzela tudi učit. pripravnice in ljudske šole. Bil pa ni polovičar. Zamislil si je učiteljišče s semeniščem za učiteljske pripravnike — oboje združeno pod enim vodstvom in v enem poslopju, kot cerkveni zavod z enotno vzgojo. Zato se mu je zdelo semenišče samo brez istočasnega učiteljišča nepotrebno.

Precej samostojnosti je pa pokazal opat Vodušek, ki je ustanovil v Celju tako semenišče. Enako je storil tudi Simon Rudmaš, ki je bil iz Trsta imenovan za deželnega šolskega svetovalca za Koroško v Celovec.

O teh dveh semeniščih sta poročala avstrijska učit. časopisa: »Der österreichische Schulfreund« in »Der österreichische Schulbote« iz l. 1852. Celovški Einspielerjev »Šolski Prijatelj«, naš prvi učiteljski časopis, je isto leto priobčil dobesedno njuno prestavo v slovenščini na str. 312., kjer pravi, da je opat Vodušek v Celju v opatiji (župnišču) »posebno izbo napravil u kateri stoje tri postelje, omarji in mize, zraven še tudi en klavir. Ta izba je pripravljena vsako leto za tri šolske pripravnike.«

Osebne zadeve

—i **Napredovali so učitelji (-ce) v VII. skupino: Nabergoj** Danilo iz Dravograda, **Demšar** Antonija iz Št. Vida pri Stični (Lit.), **Dominko** Saša iz Dol. Nemške vasi (N. m.), **Klun** Kristina, zabavilja v Mariboru, **Tovstovršnik** Ljudmila iz Sv. Andraža (Slovgr.), **Rajner** Draga iz Rajhenburga (Brež.), **Žen** Berta iz Pečarovcev, **Zupanc** Valerija iz Škocjana (Krško), **Vanič** Janko iz Krškega, **Eržen** Fran iz Horjula; **v VIII. skupino: Sabo - Kiferle** Ana iz Sred Bistrice (Dol. L.), **Klemenčič** Julija iz Kostela (Kočevje).

Učiteljski pravnik

—§ **Vprašanje.** Odlok Ministrstva prosv. O. n. 80363 z dne 19. okt. 1932. dovoljuje **članom** organizacije JUU šole proste dni v svrho udeležbe zborovanj sres. uč. društva, oziroma vaj pevskega zbora JUU ker je pevski zbor sestavni del organizacije JUU. — Prosim pojasnila, ali se smejo te ugodnosti posluževati tudi **nečlani.**

Odgovor. Odlok O. n. 80.363 z dne 19. oktobra 1932. velja le za člane JUU in jim daje pravico do oprostitve pouka za posečanje društvenih zborovanj in to mesečno po en dan v srezih, kjer so terenske prilike ugodne, a po 2 do 3 dni v nepovoljnih terenskih razmerah. Vendar pa v nobenem primeru ne smejo presegati prosti dnevi v teku enega leta števila 10. — Za dopust članom učiteljskega pev. zbora je pa izdalo ministrstvo prosvete poseben odlok, ki **omogoča vsem članom** oprostitev od pouka za dobo pevskih vaj, koncertov in glasbenih prireditev.

—§ **Vprašanje J. Žir. iz Bl.** Tukaj nas je več učiteljev upokojencev, ki bi zaradi svojih žena radi vedeli, **kam naj te žene,** ko bodo postale vdove, **naslovijo** svoje pokojninske **prošnje** in **kje** naj jih **oddajo** in katere priloge so potrebne.

Odgovor: Prošnjo naslovi vdova tako-le: »Kraljevski banski upravi, prosvetni oddelek v Ljubljani« in jo **pošlje** — v dvojniku — priporočeno **po pošti** ali osebno izroči.

Vsaki prošnji priključi po 2 prepisa teh listin: 1. mrtvaški list, 2. poročni list, 3. krstne liste otrok, 4. potrdilo o skupnem življenju (župni in občinski urad), 5. potrdilo, da je še vdova in se ni vnovič poročila (župni in občinski urad), 6. potrdilo, da vdova ni v nobeni drž. ali javni službi (občina), 7. potrdilo, da otroci, ki hodijo še v šolo, nimajo drž. podpore (šola), 8 potrdilo, da so otroci nepreskrbljeni in v oskrbi matere (župni in občinski urad) in 9. rešenje o odmeri pokojnine pokoj. soproga.

Pošiljki je priključiti od 1—9 navedene **originalne listine,** na podlagi katerih overovi kralj. banska uprava — predložene prepise listin.

Prošnje in vse priloge so proste takse. Vse gornje podatke vsebuje tudi »Roč. katalog« za šol. l. 1934/35 na str. 132—136, ki ga je priporočila kralj. banska uprava v nabavo aktivnim učiteljem. V. G.

—§ **Vprašanje: I. J. v X. 1.** Ali ima pravico do stanarine in kuriva učitelj, ki se zdravi v bolnici (izven domačega kraja) odn. koliko časa mu pripada? 2. Ali se šteje banovinska dnevničarska in bednostna služba za drugi izpit in dalje za penzijo?

Odgovor: ad 1) Po §§ 29., 84. in 173. zak. o nar. šolah pripada stanarina. V primeru, da se plačilo osporava, naj se upravnim odnosno sodnim potom izposluje odločitev (kraj. šol. odbor, sres. načelstvo, upravno sodišče in končno drž. svet. t. j. pot.) Ad 2) naj zaprosi s kolkovano prošnjo šol. oblast za tolmačenje. Za penzijo se ne šteje navedena služba.

—§ **Vprašanje:** O. D. C. v R. Sem od 9. 4. 1932 na bolezenskem dopustu do upokojitve. Na ponovnem zdravniško komisijonelnem pregledu sem bila 9. 7. 1934. Upokojena še nisem.

1. Ali mi dosedanje naturalno **stanovanje in kurivo** ne pripada še nadalje do upokojitve na službenem mestu, kot ostalemu učiteljstvu,

2. Ali sem upravičena prositi za povišico, ki mi je dospela v času dopusta do upokojitve,

Odgovor: Po § 104. odst. 4. in 2. odst. § 106. urad zakona Vam je prestala aktivna drž. služba z 9. julijem 1933. in s tem dnevom se bo glasila Vaša upokojitev. Dopust do upokojitve more trajati do 12 mesečnega zaporednega bolovanja. Prvi period. povišek k VI. skupini Vam je dospel 29. XII. 1933. t. j. v času po prestanku akt. službe, zato Vam ne pripada.

—§ **Vprašanje: O. V. v T. — dunav. ban.** Drž. činovnik (učitelj) penzionisan 1925. g. venčao se 1934. g. — 1) dali mu pripada porodični dodatak na članove porodice; 2) a u slučaju njegove smrti, ima li pravo uživanja penzije njegova supruga i to, opozivom na raniji finan. zakon o penzionerima.

Odgovor: ad 1) Po čl. 15. uredbe o draginjskih dokladah drž. upokojencev **pripada rodbinska drag. doklada** upokojencu za **zakonito ženo** in vsakega otroka, ki je rojen v zakonitem zakonu ali je pozakonnjen, razen v slučajih navedenih v čl. 17. in 20. uredbe, neglede na to kdaj je bil sklenjen zakon.

Ad 2) Po § 62/6. fin. zakona za 1932./1933. leto **pripada** ženam drž. uslužbencev, ki so bili upokojeni pred 1. 4. 1931., rodbinska pokojnina le, če je bil sklenjen zakon pred upokojitvijo.

V danem primeru ne bi pripadala ženi rodbinska pokojnina z ozirom na določbo prej citiranega § fin. zak., kljub temu, da je ta upokojenec dolžan plačevati v pokojninski sklad. Vendar si po našem mnenju pridobi pravico do rodbinske pokojnine v tem primeru, če doplača v pok. sklad prispevek za čas od upokojitve do 1. 4. 1931., kakor določa to urad. zakon v § 272. odstavek 1. in ostane s tem »vlagatelj« od nastopa akt. službe do svoje smrti.

—§ **Tovariši(ice),** ki prosijo za odgovore, naj se razločno podpišejo ter navedejo svoj službeni kraj, da bomo vedeli, ali in komu naj odgovorimo.

Naša gospodarska organizacija

OBČNI ZBOR UČITELJSKEGA DOMA V MARIBORU

je bil 23. decembra 1934. v Učiteljskem domu. Navzočih je bilo 28 zadružnikov. Poleg običajnih točk je bilo na dnevnem redu tudi čitanje prvega revizijskega poročila, od kar se je preosnovalo bivše društvo v zadrugo.

Občni zbor je otvoril in vodil načelnik tov. **Hren.** Zapisnik zadnjega občnega zbora sta overovila tovariša **Ogorelec** in **Fran Cvetko.**

Zveza slov. zadrug v Ljubljani je kot nadrejena zadružna oblast revidirala po svojem revizorju g. Rožet-u poslovanje naše zadruge dne 5. in 6. oktobra 1934. ter poslala revizijsko poročilo v vednost obč. zboru. Zato se poročilo dobesedno prečita. Poročilo se glasi v celoti jako ugodno. Omenja samo par nedostatkov formalnega značaja, ki so se pa do obč. zbora že popravili. Zveza sama pa izreka v spremnem pismu načelstvu in nadzorstvu za pravilno in vestno upravljanje te lepe zadruge svoje priznanje.

Po kratkem splošnem poročilu tov. načelnika o delovanju zadruge poda podrobno poročilo tajnik tov. **Blažič.** Ob koncu poslovnega leta t. j. 30. junija 1934. je bilo 115 zadružnikov s 181 deleži. Torej se je število zadružnikov napram prejšnjemu letu zvišalo za 33, število deležev pa za 63. Upravni odbor je imel 6 sej, od tega 3 skupne z nadzorstvom, kjer so se reševali važnejši dopisi in pretresali razni predlogi v korist doma. Tajništvo je prejelo 52 dopisov, odposlalo pa 192. V tem niso všteti dopisi in odgovori, ki so zgolj poslovnega značaja pri razpečavanju zaloge in pa okrožnice.

Blagajniško poročilo tolmači na podlagi predloženega rač. zaključka tov. **Kožuh.** Promet izkazuje 1,683.905 Din. Je torej manjši za 235.037 Din napram prejšnjemu poslovnemu letu. A potreba je pripomniti, da je prejšnje poslovno leto kot prvo obsegalo 18 mesecev, sedanje pa le 12. Torej je denarni promet faktično večji od prejšnjega. Pri mnogovrstnem blagajniškem poslovanju zadruge so zanimive sledeče postojanke: za blago je bilo prejetih 91.697 Din, izplačalo se je na obrestih 52.342, daril pa prejelo 59.212 Din. Penzijonat izkazuje pri prometu 207.866 Din, čistega viška 3.055 Din, zadruga pa s penzijonatom vred 8.629 Din. Iz tega je razvidno, da je zadrugi v precejšnje breme vknjižen dolg, katerega smo prevzeli pri nakupu poslopja, čeprav je ta dolg v veliki meri krit z založbo šol. zemljevidov in stenskih šol. slik, kar znaša v bilanci 289.805 Din. Čisto premoženje zadruge znaša ca ¾ milijona Din, kar je za dobo 12 let obstoja vsekako lepo premoženje, čeprav je samo v nepremičninah, v premičninah in v založbi, ne pa v gotovini.

Kot upravnik založbe poroča tov. načelnik. V preteklem poslovnem letu je bilo razposlanih 15.147 roč. zemljevidov ter 447 stenskih šol. slik: jesen, zima, čas, žetev in Bled. Na novo se je izdala Gasparijeva slika zima, ki je zelo primerna in poceni. Teh slik še nimajo vse šole, dasi so neobhodno potrebne in lahko nabavljive, ker so cene nizke in povrhu še založnica čaka na poravnavo računa. Neobhodno pa bo v tekočem poslovnem letu potreba misliti na obnovo založbe, zlasti nekaterih zemljevidov, ki bodo zahtevali novih večjih izdatkov.

Tovarišica **Mešičkova** poroča kot predsednica kuratorija o penzionatu, ki se pri skrbnem in naravnost vzornem upravljanju prav povoljno razvija ter si je pridobil dober sloves v učiteljskih, kakor tudi v izvenučiteljskih krogih. Penzijonat ima 33 gojencev, je torej polno zaseden. Ima pa eno napako, ali še celo dve. Premajhen je, ker je moral tudi letos odkloniti večje število reflektantov, in pa deklet še ne more sprejemati pod svojo gostoljubno streho, dasi so tudi ta nujno potrebna takega zavoda. — Kuratorij se je redno sestajal k mesečnim sejam in podrobno pregledoval vse poslovanje, ki je bilo do skrajnosti vestno in natančno, kar gre v zahvalo predvsem upravniku tov. **Lovšetu** in njegovi soprogi.

Po teh poročilih se je stvorila dokaj zanimiva debata, ki je stremela za tem, kako bi se zvišali dohodki, da bi se rešili bremen in zamogli že v doglednem času dom nekoliko razširiti ter preskrbeti oskrbo tudi učiteljskim hčerkam.

Po zaključeni debati poroča predsednik nadzorstva tov. **Klemenčič,** da je nadzorni odbor večkrat pregledal vse poslovanje zadruge, našel vse v najlepšem redu in predlaga upravi in blagajniku razrešnico. Sprejeta je bila soglasno.

Pri slučajnostih sproži tov. **Rajšp** zanimiv predlog, kako pridobiti domu novih pravih živih kamnov, da bi prišli čimprej do uresničenja svojega popolnega cilja. Njegova izvajanja, s katerimi se bomo pečali še v posebnem članku, so pokazala, da je naš stari, dobri in zaslužni Rajšp še vedno oni idealni borec, ki mu je dobrobit in ugled učiteljstva prav tako pri srcu, kakor mu je bil v mladih letih učiteljevanja.

Ob zaključku obč. zbora se tov. predsednik spominja tragične smrti našega Viteškega kralja Aleksandra, kateremu zakličejo vsi trikratni »Slava, njegovemu nasledniku mlademu kralju Petru II. pa »živijo«.

Po občnem zboru je večina ostala pri skupnem kosilu v domu, kjer se je v tovariški družbi izrekla še marsikatera misel, ki naj bi prinesla po uresničenju korist tej naši lepi ustanovi in po njej tudi učiteljstvu.

—g **Članom Učit. samopomoči.** V januarju t. l. so umrli trije člani: Drol Katinka, Bled, Jeglič Franc, Zasip in Volc Emil v Mariboru. V teh dneh je zadružna uprava razposlala položnice za nakazilo članskega prispevka in sicer za samce 16 Din, za zakonske pare 31 Din. Prejšnje zaostanke smo prišteli, večjim dolžnikom pa poslali opomine. Na zadnjih sejah je načelstvo moralo več »zakrknjenih grešnikov« izključiti iz zadruge. Poravnajte prispevke takoj po prejemu položnice, sicer postanejo z odlašanjem na poznejši čas zneski visoki, katere je včasih res težko poravnati.

—g **Samopomoč učiteljskih otrok v Ljubljani** reg. zad. z om. zav. je izplačala v mesecu januarju 3 odpravnine v znesku 7680 Din. Te dni so prejeli vsi člani položnice za 15. in 16. slučaj odpravnin. Ker bo treba tudi meseca februarja plačati eno odpravnino, prosi uprava vse člane, posebno še zamudnike, da čimpreje poravnajo svoje obveznosti napram zadrugi. — **Lavrič Pavel,** načelnik.

Učiteljska tiskarna

—t **Polak: Zemljepisna in zgodovinska učna snov.** Veliko povpraševanje po teh knjigah nas je prisililo, da smo odpoklicali vse v komisijo poslane knjige ter jih imamo sedaj v zalogi:

Polak: Zgod. učna snov za III. razred 420 komadov. Polak: Zemljepisna učna snov za III. razred 470 komadov. Polak: Zgodovinska učna snov za IV. razred 260 komadov.

Prosimo vsa šolska upraviteljstva, da čimpreje oddajo naročila, da nam zaloga ne bo pošla.

Mladinska matica

—mm **Peta številka »Našega roda«** z naslovno stranjo slikarja M. Sedeja in s prav pestro vsebino izide okoli 15. febr.

—mm **»Male crikvene i školske novine«,** ki jih izdajajo že 4. leto Gradiščanski Hrvati v Avstriji, so prinesle v poslednjem času več prevodov iz »Našega roda«, tako članek »Na meji večnega snega« od O. Reje, zabavno pesemco v slikah »Če se dva prepirata« in »Brez besedi«, nadalje več slik in križank. Napovedujejo tudi prevod »Medvedka Markca« od Milkoviča. Zanimivo je, da je jezik gradiščanskih Hrvatov v marsičem bolj podoben slovenščini kot hrvaščini.

Šolski radio

—r **XVII. teden.** V torek 5. februarja bo predaval g. dr. Oskar Reja o svojem potovanju po Maroku. Predavatelj se je pred leti napotil iz Ljubljane preko Nemčije v Strasbourg in odtod v Marseille, kjer se je vkrcal na ladjo »Sidi bel Abes« in se prepeljal preko Sredozemskega morja v alžirsko luko Ordu. Tu je zopet vstopil na železnico in se peljal iz Alžira v Maroko in preko mesta Fesa dosegel luko Casablanka na obali Atlantskega oceana. Od tu je odpotoval v notranjost Maroka, v glavno mesto Marokeš, kjer je ostal več dni. Na vsem svojem potovanju je prišel v dotiko z Berberi, to je prvotno ljudstvo severne Afrike. Videl je njihova bivališča pod šotori in pod skalami, videl njihove šege in običaje ter se je skušal z njimi sporazumeti

---

Tukaj dobivajo jesti, drva in sveče ter živijo vsak dan po šolskih postavah, ki so posebej zanje narejene. Glej malo semenišče za šolske pripravnike! — Tudi tu v Celovcu so čast. gospod Rudmaš nekaj tacega napravili, pa več od tega v svojem času.«

V Slomškovih pismih se omenja sklad za celjske učit. pripr. v 67. pismu, kjer pravi Slomšek, da nima »proti vporabi pripr. sklada za plačo organistu ničesar, vendar se mora staviti v pogoj in izgovoriti le kot renumeracija za glasbenj pouk učiteljskih pripravnikov«. — Iz tega je razvidno, da Vodušek v letu 1852., ko je bilo to pismo pisano, ali ni za pripr. sklad ničesar potreboval, ali ga je pa vzdrževal res iz svojih sredstev in je zato prepustil obresti sklada za drug namen.

O tem skladu govori še 81. Slomškovo pismo, datirano z 19. nov. 1854., kjer omenja, da »se pravkar najvneteje deluje za Drobtinice v korist celjskih pripravniških šol« — in pa 85., kjer pravi, da prevzame »uredništvo Drobtinic dekan Stojan v korist družbe sv. Mohorja; vsled tega se zaključujejo tozadevni zneski za pripravniški sklad v Celju, kar bo toliko manj bolestno, ker tam nikakih pripravnikov ni.« S tem je prenehal pripravniški sklad kot čisti dobiček Drobtinic. Slomšek ga je nakladal od l. 1846., ko je izšel prvi letnik Drobtinic, pa do l. 1855., ko je ta znesek začela prejemati Družba sv. Mohorja in je njih uredništvo prevzel braslovški dekan Stojan. Slomšek je vedel, da mora postati celjska učiteljska pripravnica eno-, ali pa mariborska dvoletna, da bosta obe mogli uspevati. Tako je mariborska kot enoletna v letu 1855. celjski odvzela vse pripravnike. Celjska pripravnica je obstojala še do nove šolske reforme, ko je država tudi ljudsko šolstvo odvzela duhovniškemu nadzorstvu. Kaj se je zgodilo s celjskim pripriv. skladom in Voduškovim semeniščem, o tem nisem mogel dobiti podatkov.

Drugo učiteljsko semenišče je ustanovil že omenjeni šolski svetovalec za Koroško Simon Rudmaš, ki ga omenja »Šolski Prijatelj« za leto 1852. že pri poročilu o Voduškovem priprav. semenišču. V 5. številki iz l. 1852. poroča isti list o Rudmaševem semenišču v Celovcu, da »imajo tam lepo število učiteljskih pripravnikov. V I. letniku jih je 13, v II. pa 8, vseh skupaj 21 nadepolnih mladeničev. Živijo po posebnih postavah, ki so zares modro in primerno sestavljene. Ni treba v misel vzeti, kateri gosod se je že **lani** in **letos** zopet za pravega očeta učiteljskih pripravnikov skazal — — —« Imenuje Simona Rudmaša. To semenišče omenja Šolski Prijatelj še večkrat. Iz tu omenjenega dopisa spoznavamo, da je Rudmaš ustanovil l. 1851. celovško pripr. semenišče in ga vzdrževal še v l. 1852. V l. 1853. pa omenja Šolski Prijatelj na str. 351. in 352. na novo izišlo Rudmaševo knjigo: »Beiträge aus der allgemeinen Unterrichts- und Erziehungslehre zu dem in den k. k. Schulen vorgeschriebenen Methodenbuche« in pristavlja, da namerava Rudmaš iz izkupička za to knjigo ustanoviti sklad za revne učit. pripravnike v Celovcu. Knjiga stane 20 kr. in se povsod dobiva, zato naj jo vsi prijatli šol in revnih pripravnikov kupijo. Saj je presvetli škof Adalbert Lidmansky v ta namen daroval 20 fl. srebra.

Zanimivo je, kako so iz tega Rudmaševega sklada rasle vedno nove inicijative za učiteljske gospodarske ustanove. Na str. 71. poroča Šolski Prijatelj o Rudmaševem skladu za šol. pripravnike pa že pristavlja, **zlasti pa da bi sinove bornih učiteljev podpirali.** Istega leta prinaša Šolski Prijatelj zopet poročilo o Rudmaševem skladu na str. 158. in 159. izpod peresa nekega C., ki pa predlaga tako razširitev priprav. sklada, **da bi vanj plačevali vsi učitelji ljubljanske škofije, ki bi si tako ustanovili svoj sklad, iz njegovih obresti pa dajali pokojnino onemoglim učiteljem in njih vdovam in sirotam.** Tu predlaga plačevanje članarine po 3 gld. letno. Na ta poziv je obširno odgovoril urednik Šolskega Prijatelja Andrej Einspieler sam na str. 175. in 176. z dopisom, ki je predlagal **ustavitev pokojninskega in vdovskega društva za vse slov. dežele.** Odziva nanj seveda ni bilo. Šele na str. 224. je dopis, ki žigosa to učiteljsko brezbrižnost, ki je pa razumljiva, če pomislimo, da je učiteljstvo ureditev vseh teh vprašanj pričakovalo od državne uprave. Z objavo konkordata 5. novembra 1855. l. so padle vse te nade učiteljstva v nič.

Šolski Prijatelj prinaša v tem letu še dva izkaza denarnih darov za Rudmašev sklad v 30. številki 108 fl 20 kr, v 34. pa s prejšnjimi vred 180 fl. 49 kr. Več o njem ta list ne poroča. Obstojal je še nadalje, ker ga omenja še Učiteljski tovariš v 1861. l. in 1863 l.

Kaj pa Ljubljana?! Tam je bil tedaj deželni šol. svetovalec dr. Franc Močnik, znameniti matematik in pedagog. Pojasnilo nam podaja Šolski Prijatelj 1852. l., ko prinaša dopis posnet po Zg. Danici, kjer poroča, da je ministrstvo nauka naznanilo tukajšnjemu poglavarstvu, da štipendij, zaprošenih že dvakrat, sedaj še ne more deliti, pač pa je pripravljeno na nasvet dežel. šol. uradnije dvema ubožnima pripravnikoma kako pomoč podeliti. Šolski Prijatelj l. 1854. nas pouči na 312. strani, da je ta podpora znašala 200 gld. na leto. — Da so pa tudi v Ljubljani mislili na pripr. semenišče, o tem čitamo že v dopisu dr. Orla, ki je mislil, naj bi bilo to semenišče v Alojzevišču skupno z gimnazijci. Seveda ni uspel. Da so pa mislili tudi na samostojno pripravniško semenišče, izvemo iz oporoke prof. in znanega slovničarja Fr. Metelka. Ta je v svoji oporoki zapustil učit. pripr. oziroma učiteljem dve ustanovi: 1.) 15 gld vsako leto šol. služniku ali preparandu, ki pri kršč. nauku rokodel. učence verdeva (menda v red deva). Ta je za nas važen le kot podpora učit. priprav. 2.) 6000 gld. za 6 daril po 50 gld. na leto 6 učiteljem ljudskih šol na kmetih, ki se lepo obnašajo in so marljivi v svojem poklicu, pa še posebno pridno obdelujejo slovenščino in sadjerejo v šoli. **Ako bi se utegnilo kdaj napraviti slovensko učiteljsko semenišče, se mora od te vsote polovica tega kapitala obrniti.** (»Učit. tov.« I. let. str. 29—31.) Zakaj slovensko? Ali za vse slovenske dežele, ali zato, če se ustanovi v Ljubljani tudi nemško semenišče? Povedano ni, verjetneje je pa prvo.

Pripravniška semenišča in druge omenjene ustanove so zasnove razmer takratnih časov. Bila so zamisel duhovščine, ki je tedaj vodila še vse ljudsko šolstvo. Nastala so v času, ko je država odrekla za avstr. ljudskošolsko učiteljstvo vsak prispevek in je le-to svoje dohodke dobivalo še nadalje večinoma iz cerkvenih služb. S tu navedenimi gospodarskimi ustanovami je hotela duhovščina učiteljstvu tedaj le pomagati in mu tudi je. Saj je bilo vdovsko društvo za Kranjsko ustanovljeno 1860 l.

V vseh teh zasnovah pa lahko gledamo že v preteklosti začetne inicijative naših sedanjih učiteljskih gospodarskih ustanov, nastalih iz naših lastnih sredstev, ki jih tedanje učiteljstvo še ni zmoglo. Učiteljski dom v Mariboru in pred kratkim kupljeni učiteljski konvikt v Ljubljani pa potrjujeta resnico Einšpielerjevega že tedaj tolikokrat učiteljstvu citiranega pregovora, ki se glasi: »Človek sam je posekan hrast, toda sve se može, ak' se sile bratski slože«.

z gestami. Iz glavnega mesta Marokeš se je predavatelj podal v gore Atlasa, ki ločijo puščavo Saharo od Maroka in je dosegel najvišji vrh »Tubkal« visok 4160 m.

V petek 8. februarja bo oddajal otroško spevoigro »Punčke živé« »Mladinski oder društva Tabor« v Ljubljani; pod vodstvom učiteljice gdč. Jelene Wrischerjeve.

Nadaljni program v februarju:

Torek 12. februarja: Zabavno računstvo; g. Viktor Pirnat.

Petek 15. februarja: Izkoristimo odpadke, v njih je denar; g. Josip Žabkar.

Torek 19 februarja: O naši jugoslovanski glasbi (srbski in hrvatski); g. Emil Adamič.

Petek 22 februarja: Tam ob Muri v veseli Prlekiji; g. Marjan Tratar.

—r **V kmetijskem radiu** bo ob 7.30 v soboto 2. febuarja predaval g. inž. Vinko Sadar: Kmetijska posvetovalnica. V nedeljo 3. februarja pa bo isti predavatelj govoril »O predivnih rastlinah v dravski banovini«

—r **V nacionalnih urah** bodo zvečer ob 19.30 naslednje oddaje:

Nedelja 3. februarja: Ljuba Nenadović; dr. Tihomir Đorđević. (Prenos iz Beograda.)

Ponedeljek 4. februarja: Razglasitev zjedinjenja Bosne in Hercegovine s Srbijo leta 1918.; dr. Vl. Čorović. (Prenov iz Beograda.)

Torek 5 februarja: Združenje Cvijeta Zuzorić. (Prenos iz Beograda.)

Sreda 6. februarja: Svetozar Miletić; Vaso Stajić. (Prenos iz Beograda.)

Četrtek 7. februarja: Rdeči križ. (Prenos iz Beograda.)

Petek 8. februarja: Marko Milanov; Marko Semović. (Prenos iz Beograda.)

Stanovska organizacija JUU

Iz izvršnega odbora

—UPB **Učiteljska zborovanja.** Nekateri člani JUU se pritožujejo izvršnemu odboru, da nekatera sreska društva ne sklicujejo svojih zborovanj pravočasno, t. j. 15 dni prej, kot je to odrejeno po čl. 108 poslovnika. V pritožbah poudarjajo, da zaradi tega mnogi člani niso obveščeni o dnevu zborovanja in se ga zato ne morejo udeležiti. — Opozarjajo se vsi odbori sreskih učiteljskih društev, da upoštevajo čl. 108 poslovnika, po katerem se zborovanje sklicuje 14 dni prej.

—UPB **Dolžniki udruženja.** Vse šole in učitelji(-ce), ki dolgujejo naročnino za liste, naj zahtevajo poročilo o višini dolga. Naprošajo se tudi ostali dolžniki, da zahtevajo ta poročila neposredno od Jugoslovenskega učiteljskega udruženja, Kralja Milutina 66, Beograd. Poročila bodo takoj dobili. Šole in ostale ustanove se naprošajo, da vstavijo v svoje proračune vsote dolgovane udruženju ter se pobrigajo, da bodo čim prej izplačane.

Iz društev:

Vabila

= JUU — **SRESKO DRUŠTVO V KOČEVJU** bo zborovalo v soboto, dne 9. februarja 1935. l. točno ob 11. uri v kočevski narodni šoli s sledečim dnevnim redom: 1. Sodobni problem denarja, predava g. dr. Mihelak Josip. 2. Situacija v organizaciji; dopisi. 3. Reorganizacija društvenih zborovanj. 4. Predlogi in slučajnosti. **Odbor.**

= JUU — **SRESKO DRUŠTVO ŠMARJE PRI JELŠAH** bo zborovalo v soboto, dne 9. februarja ob 10. uri v Rogaški Slatini. Poleg običajnih točk je na sporedu situacijsko poročilo, razgovor o reorganizaciji društvenih zborovanj, poročilo o sodobnih problemih podeželskega učiteljstva. Za pedagoško predavanje je naprošena Pedagoška centrala v Mariboru. Zamudniki na članarini naj se že vendar zganejo! — **Odbor.**

= JUU — **SRESKO DRUŠTVO DOLNJA LENDAVA** bo zborovalo 9. febr. 1935. v Dol. Lendavi ob 10. predpoldne. Predaval bo kmet. ref. g. Lipovec o sodobnem kmetskem vprašanju. — Zborovanje bo v dvorani hotela »Krone«. **Odbor.**

= JUU — **SRESKO DRUŠTVO MARIBOR DESNI BREG** bo zborovalo dne 9. februarja 1935. ob 10. uri v mali dvorani Narodnega doma po sledečem dnevnem redu: 1. Življenjska šola — predava tov. Lavrič. — 2. Poročilo o predsedniškem zboru dne 9. januarja 1935. v Ljubljani. — 3. Čitanje zadnjih dveh zapisnikov. — 4. Došli dopisi. — 5. Iz šolske prakse. **Odbor.**

= JUU — **SRESKO DRUŠTVO LJUBLJANA MESTO** bo zborovalo v petek 8. februarja na osnovni šoli pri sv. Jakobu ob pol 20. uri. Poleg situacijskega poročila je na dnevnem redu tudi poročilo o proračunih ljubljanskih osnovnih šol. (Poroča tovariš Ambrožič.)

= JUU — **SRESKO DRUŠTVO LJUBLJANA OKOLICA — ZAH. DEL** bo zborovalo dne 16. febr. 1935. ob pol 9. uri v telovadnici nar. šole na Grabnu v Ljubljani. — Dnevni red bo: 1. Gospodarski dan. 2. Poročila odbornikov. 3. O pogrebu blagopokojnega Nj. Vel. Vit. kralja Aleksandra I. Zedinitelja. (Poroča tov. Terpin.) **Odbor.**

= JUU — **SRESKO DRUŠTVO V BREŽICAH** zboruje v soboto, 9. febr. 1935. ob 9. uri **na Vidmu.** 1. Domoznanstvo v osnovni šoli — predava g. banov. šolski nadzornik Fran Drnovšek. 2. Situacijsko poročilo. 3. Društvene zadeve. 4. Slučajnosti. — Radi važnosti dnevnega reda naj bo **udeležba** iz obeh srezov **polnoštevilna! — Odbor.**

= JUU — **SRESKO DRUŠTVO V ORMOŽU** bo zborovalo v soboto dne 9. februarja 1935. ob 9. uri v Ormožu. Dnevni red: 1. »Gospodarski dan«, predava tov. A. Hren. 2. Objava dopisov. 3. Poročilo o predsedniškem zboru. 4. Slučajnosti. — **Odbor.**

= JUU — **SRESKO DRUŠTVO MURSKA SOBOTA** bo zborovalo dne 16. februarja 1935. v sokolskem domu v Murski Soboti. Začetek ob 9. uri. — Na dnevnem redu je čitanje zapisnika o zadnjem zborovanju, situacijsko poročilo tov. predsednika s poročlom o zboru predsednikov 9. januarja v Ljubljani, delovni program in cilji nove društvene uprave, tekoče društvene zadeve in dopisi, aktualno predavanje tov. Kosove, predlogi in slučajnosti. — **Odbor.**

= JUU — **SRESKO DRUŠTVO KRŠKO** bo zborovalo v soboto dne 9. februarja 1935. ob pol 10. uri skupno z brežiškim društvom v šoli na Vidmu. — Dnevni red: 1. Predavanje o domoznanstvu v narodni šoli (g. ban. šol. nadzornik Drnovšek Franc). — 2. Situacijsko poročilo. — 3. Reorganizacija društvenih zborovanj. (Razprava.) — 4. Slučajnosti. — Naprošamo tov. poverjenike, da izterjavate članarino mesečno Din 17, ter jo točno po vsakem prvem nakažete blagajniku. Zabeležite na položnici, za katerega plačate članarino. Pošljite tudi Din 1 za one, ki niso plačevali po Din 17! — **Odbor.**

= JUU — **SRESKO DRUŠTVO V ŠKOFJI LOKI** bo zborovalo v soboto dne 9. februarja v deški narodni šoli v Škofji Loki s pričetkom ob 8. uri. Dnevni red: 1. Otvoritev. 2. Učiteljske gospodarske ustanove, referira tov. Ivan Kocijančič. 3. Pomladek rdečega križa, poroča tov. Josip Kobal. 4. Učiteljstvo na Oplencu, poroča tov. Lendovšek Amalija. 5. Situacijsko poročilo, poroča tov. predsednik. 6. Predlogi in slučajnosti. — Tovarišice in tovariše vabimo, da se udeleže zborovanja polnoštevilno. — **Odbor.**

= JUU — **SRESKO DRUŠTVO SLOVENJGRADEC** bo zborovalo v soboto dne 9. februarja 1935. ob 9. uri v IV. razredu nar. šole v Slovenjgradcu. — Poleg običajnih točk je na dnevnem redu referat tov. Smolnikarja »Čustvo manjvrednosti«. — **Odbor.**

= JUU — **SRESKO DRUŠTVO V PTUJU** bo zborovalo dne 11. februarja ob ½10. uri v prosvetni dvorani Mladike. Na dnevnem redu je: poročilo predsednika, predavanje tov. Debenaka o Bezručevi zemlji, slučajnosti. — **Odbor.**

= JUU — **SRESKO DRUŠTVO V GORNJEM GRADU** bo zborovalo v Gornjem gradu v soboto, dne 9. februarja 1935. po prihodu avtobusa po sledečem dnevnem redu: 1. Obravnava dopisov. 2. Poročilo o zboru predsednikov. 3. Aktualne stanovske in društvene zadeve. 4. Razgovor o »gospodarskem dnevu«. 5. Slučajnosti. — Pred zborovanjem kratka odborova seja. — **Odbor.**

= JUU — **SRESKO DRUŠTVO KAMNIK** bo zborovalo v soboto 9. februarja 1935. v Domžalah. Pričetek ob 9. uri. Dnevni red: 1. Predavanje o državljanski vzgoji — Pero Horn. 2. Poročila. 3. Slučajnosti. — **Odbor.**

= JUU **SRESKO DRUŠTVO CELJE** bo zborovalo v soboto 9. februarja s pričetkom ob pol 9. uri v mestni narodni šoli v Celju. Poleg razprave o tekočih zadevah je na dnevnem redu predavanje tov. Ernesta Vranca iz Maribora o členu 44. šolskega zakona in učnih načrtih s primeri iz šolske prakse. Predavatelj bo prikazal načrte tudi z ilustriranimi stenskimi tednicami v smislu strnjenosti pouka. — Društvena knjižnica bo poslovala pol ure pred pričetkom zborovanja. Izposojene knjige naj se vrnejo! — K polnoštevilni udeležbi vabi **odbor.**

Poročila:

+ JUU — **SRESKO DRUŠTVO ZA SREZ DRAVOGRAD** je zborovalo na Prevaljah, dne 15. dec. 1934. Število članov:

Navzoči: 69 članov, 75%.

Ob otvoritvi zborovanja je imel tovariš predsednik spominski govor o blagopokojnem Viteškem kralju Aleksandru I. Zedinitelju in v lepih besedah orisal njegovo življenje in velezaslužno delo za ustanovitev in procvit Jugoslavije.

Po kratkem odmoru se je nadaljevalo zborovanje po dnevnem redu. Na podlagi 22 prijav za šolske delovne odseke so se sestavili sledeči odseki: Naša vas, eno in dvorazredničarji, pedagogika, gospodarsko politični odsek, narodno obrambni in manjšinski odsek, ženska vprašanja nadaljevalno šolstvo, telesna vzgoja in glasba. Na vsakem zborovanju zasedajo odseki največ do dve uri. Razglabljal se je pojm oseka in njegovega dela. Program in smernice se bodo podale na prihodnjem zborovanju, ko bodo odseki prvič poslovali. Po svojem zasedanju podajo odseki poročila in sklepe.

Ker je manjšinsko vprašanje zelo obsežno, ga je tov. Doberšek K. podal v glavnih obrisih, tako, da se je samo dotaknil narodne manjšine in njenih najvažnejših problemov.

Po predavanju se je vršila debata. Obravnaval se je pereč položaj naših obmejnih šol in težavno delo učitelja. Razmotrivalo se je gospodarsko stanje kmeta, poljskega in industrijskega delavca, kateremu se mora pomagati le z ustanovitvijo potrebnih prodajnih zadrug na vasi in nakupovalnih v industrijskih centrih, zadruge moraio biti dobro urejene, upeljane in podprte. V sedanjih težkih prilikah je posebno občutna potreba po dobrih zadrugah, da se organizira prodajni oziroma nakupovalni trg v srezu in izven njega. Naloga narodno obrambnega odseka je, da razmotri narodni položaj in sestavi predloge skupno z gospodarskim odsekom ter da da smernice za učiteljevo delo. Širokogrudno zasnovano in usmerjeno delo bo nudilo pri obravnivi najsigurnejše uspehe. Učiteljstvo mora stremeti za dosego izjemnega položaja za obmejne šole, ker se tu kreta prebivalstvo v posebnih prilikah.

Nato so se prečitale došle okrožnice in dopisi ter vzeli na znanje. Pri dopisu »postavljanje vidnih znakov v spomin na Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja« se odloči članstvo za socialno ustanovo. Na dopis o zaščiti članstva se je soglasno sklenilo, naj se zaščita članstva izvršuje v njegovo vsestransko zadovoljstvo, da se mu storjena krivica tudi popravi.

Prihodnje zborovanje bo na Prevaljah v mesecu februarju. Predsednik prosi članstvo, da se ga sigurno udeleži v polnem številu, ker bodo na tem zborovanju sestavljali odseki svoje programe in zaključi nato uspelo zborovanje.

R. T. Gallob, preds. **I. Krajcar**, tajnik.

+ JUU **SRESKO DRUŠTVO ZA SREZA ČRNOMELJ IN METLIKA** je zborovalo 19. januarja v Črnomlju. Zborovanja so se kljub izredno slabemu vremenu udeležili 64 člani. Prisoten je bil tudi sreski načelnik sreza črnomeljskega, g. dr. Trstenjak, ki se živo zanima za šolstvo Bele Krajine in razmere med učiteljstvom. Prisotna pa sta bila tudi oba kmetijska referenta.

Po pozdravu tov. predsednika je povzel besedo g. sreski načelnik, ki je podal v izčrpnem poročilu svoje poglede in misli o šolstvu in učiteljstvu podrejenega mu sreza. Vesel in zadovoljen nad dejstvom, da se učiteljstvo po sili potrebe in stanovske zavesti vrača v svojo stanovsko organizacijo, ter da se vseskozi udejstvuje koristno med narodom, je zagotovil učiteljstvo, da mu bo vedno naklonjen pri težkem delu izven šole z nasveti in navodili.

Z velikim zanimanjem je sledilo učiteljstvo predavanju g. dr. Tume »Uvod v sociologijo«, katerega nadaljevanje bo na prvem prihodnjem zborovanju. Tovariš Barle Konrad nam je podal potrebna in koristna praktična navodila o obdelovanju šolskega vrta. Tudi to predavanje se bo nadaljevalo po želji vsega učiteljstva ter s pristankom tov. predavatelja na vseh naslednjih zborovanjih.

Za tov. Barletom pa je podal tov. Kugler Mirko referat s temo »Stanovska zavest«, za kar je žel s strani učiteljstva zasluženo priznanje. Tov. predsednik je podal nato izčrpno poročilo ter tolmačil učiteljstvu sklepe predsedniškega zbora sekcije in sklepe seje glavnega odbora. Prav tako so tudi ostali funkcionarji in referenti podali svoja poročila, tov. blagajnik pa je obvestil dolžnike, da prejmejo še pred 1. februarjem opomine s položnico, da poravnajo svoje obveznosti.

Tov. predsednik je pozval članstvo, da čvrsto vztraja na začrtani poti. Pohvalil je posebno tudi učiteljstvo črnomeljske šole, ki se je skoraj vse včlanilo, tako, da šteje naše društvo sedaj 101 člana od 116 aktivnih in upokojenih učiteljskih moči Bele Krajine ter zaključil uspelo zborovanje.

Ljubič Matko, predsednik. **Vilfan Maksimil.**, tajnik.

+ JUU — **SRESKO DRUŠTVO DOL. LENDAVA.** Dodatno k poročilu priobčenem v »Učiteljskem tovarišu« štev. 23. od 10. jan. 1935. objavljamo v tem poročilu izpadli pasus:

Zelo zanimivo je bilo blagajniško poročilo in temu sledeča razprava. Proti tov. blagajniku so bili izneseni očitki po banovinski skupščini in med učteljstvom-članstvom, češ, da je on kriv nereda v blagajni. Očitki so bili takega značaja, da je bila s tem prizadeta njegova osebna čast. Predsednik je že v svojem situacijskem poročilu ožigosal neupravičene napade nanj. Iz blagajniških knjig in poročila nadzornega odbora je bilo razvidno, da so očitki popolnoma neutemeljeni in zgolj izmišljotine ljudi, ki jim je bil namen oblatiti blagajnika in odbor. Malo zadoščenje mu je nudila soglasno sprejeta zaupnica.

Kot namestniki so bili izvoljeni v odbor društva Serajnik Slava, Križanič Franc, Ravbar Hinko, Prinčič Stanko in Horvat Janko.

Novosti na knjižnem trgu

—k **Izšla je 1. štev. III. letnika »Živalce«.** Letna članarina znaša 36 Din, za podporne člane samo 20 Din. »Živalca« je najcenejši strokovni list. Učitelji na kmetsko in gospodinjsko nadaljevalnih šolah bodo našli v listu, ki je tudi bogato ilustriran, veliko snovi, potrebne za pouk. List urejuje tov. Paljk, ki je sam navdušen perutninar in rejec domačih kuncev. V 1. številki je natisnjeno novoletno voščilo »Živalci« izpod peresa načelnika kmetijskega oddelka kr. banske uprave g. inž. Zidanška. Inž. Wenko, avtor knjige: Kmetijsko kokošarstvo, ki je izšla pred nekaj dnevi v založbi Kmetijske matice, podaja v članku »V novo leto« svoje misli ob bodočem delovanju društva »Živalca«. Urednik Paljk navaja vsa potrebna perutninarjeva opravila v februarju. Isti pisec poučuje rejce domačih kuncev, kako naj skrbe pozimi za samice - plemenke. Hribarjev članek: Hlevček za domače kunce, bo razveselil zlasti rejce - začetnike. G. Vidmar piše obširno o ptičarjevih opravilih v februarju. List je neobhodno potreben vsem rejcem malih živali in za šole, zato ga prav toplo priporočamo. Naroča se v upravi »Živalce« — Ljubljana, Novi trg 5.

—k **Nova številka »Našega vala«,** ki je pravkar izšla, prinaša na uvodnem mestu izredno zanimiv razgovor z našim popularnim dramskim pisateljem gosp. Vombergarjem. Pesnik Mile Klopčič je prispeval »Cesta pred pomladjo«, Mihail Zoščenko »Senčnik«, Anton Ingolič »Zgrešena pota«, Sel Catini roman »Emilio Berenini«. — Zahtevajte brezplačno na ogled ta naš najboljši in najcenejši tednik. Mesečna naročnina stane le Din 12. Pišite na naslov: Radijska revija »Naš val«, Ljubljana.

Za šolo in dom

Najpopolnejša zaloga slovenske literature, beletristika, znanstvena in dramatična dela, pesnitve. — Velika zaloga nemških literarnih in znanstvenih del. Vedno v zalogi nemške in hrvatske pedagoške knjige. Oglejte si vse to brezobvezno v naših knjigarnah.

UČITELJSKA TISKARNA • LJUBLJANA

registrovana zadruga z omejeno zavezo

Frančiškanska ulica 6 — podružnica: Maribor, palača Banovinske hranilnice

Šematizem vsega učiteljstva

kraljevine Jugoslavije urejen po banovinah in srezih

je izšel v zalogi

Jugoslovenskega učiteljskega udruženja — Beograd, Kralja Milutina 66

in stane Din 10·—

Poleg šematizma so tudi vsa nevodila, potrebna učitelju pri službenem poslovanju. Naroča se z dopisom na gornji naslov, kateremu je priložiti gornji znesek v znamkah in Din 1.— za poštnino. — Napišite svoj točen naslov, da ne bo pogrešk pri dostavi

Vse šole nujno potrebujejo seznam vsega učiteljstva v državi

Mali oglasi

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5·—

FR. P. ZAJEC
izprašan optik
Ljubljana, Stari trg 9

priporoča: naočnike, ščipalnike, barometre, toplomere, risalno orodje, mikroskope, fotoaparate itd. Velika zaloga raznih ur, zlatnine in srebrnine. Ceniki brezplačno.

Glavni in odgovorni urednik Vekoslav Mlekuž. — Izdajatelj: J. U. U. — sekcija za dravsko banovino v Ljubljani. Za sekcijo odgovarja Ivan Dimnik.
Tiska Učiteljska tiskarna (predstavnik Francè Štrukelj). — Vsi v Ljubljani.